

MAL-sopimuksen 2024-2035 hyväksyminen

Elinvoimalautakunta 08.10.2024 § 98
203/00.04.01.01/2023

Hallitusohjelman mukaan hallitus jatkaa suurimpien kaupunkiseutujen kanssa MAL-sopimusmenettelyä. Sopimukset keskittyvät seutujen kasvun ja saavutettavuuden edellytysten varmistamiseen infrastruktuuri- ja asuntotuotantoinvestoinneilla eikä MAL-sopimuksen piirissä olevien kaupunkiseutujen määrää laajenneta nykyisestä yhdeksästä. Hallitusohjelman mukaan hallitus varautuu myös rahoittamaan MAL-sopimusten valtion osuuden.

Vihdin kunnanvaltuusto hyväksyi 4.12.2023 §53 MAL-suunnitelman Kuuma-johtokunnan esityksen mukaisesti ilmaisten kuitenkin huolensa seudun pysäköintipolitiikasta. Nyt kuntiin tuodaan päätettäväksi MAL 2023 -suunnitelman pohjalta laadittu MAL-sopimus vuosille 2024-2035.

MAL-sopimusprosessi

Ympäristöministeriö asetti syyskuussa 2023 Helsingin seudun MAL-sopimuksen neuvotteluryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus Helsingin kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2020–2031 päivittämiseksi poliittista päätöksentekoa varten. Helsingin seudun valmisteluryhmä saavutti neuvottelutuloksen syyskuun puolivälissä. Hallituksen talouspoliittinen ministeriövaliokunta puolsi sopimusehdotuksen linjauksia 23.9.2024, ja sen jälkeen sopimusehdotus on hyväksyttävänä kuntien päätöksentekoeleimissä. Valtio hyväksyy MAL-sopimuksen valtioneuvoston periaatepäätöksellä loppuvuodesta. Sopimus on tarkoitus allekirjoittaa joulukuussa 2024. Sopimus on luonteeltaan aiesopimus. Sen toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain.

Nyt neuvotellussa sopimuksessa sovitaan Helsingin seudun kuntien ja valtion välillä konkreettisista toimenpiteistä vuosille 2024–2027. Kuntien käsittelyt on toivottu viimeistään 11.11.2024, jotta sopimus saadaan hyväksytyksi ennen sen viemistä päätöksentekoprosessissa eteenpäin. Vihdissä toimivalta sopimuksen hyväksymiseksi on kunnanvaltuustolla, mutta sopimus kuuluu elinvoimalautakunnan toimialaan, joten sopimus tuodaan elinvoimalautakunnan kautta kunnanhallitukseen ja edelleen valtuustoon.

MAL- sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimus perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopijaosapuolia ovat ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Uudenmaan ELY-keskus) sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, sekä kuntaosapuolet Vihti, Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää,

Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vantaa sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL).

Sopimusmenettelyn tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnittelu yhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolten sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Sopimuksen tavoitteena on edistää Helsingin seudun kestävästä kasvusta kehittäen vähäpäästöistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää, sekä parantaa elinkeinoelämän elinvoimaisuutta, liikenneturvallisuutta, liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja tarpeita vastaavaa asuntokaavoitusta ja -tuotantoa. Tavoitteena on myös torjua segregatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta.

Sopimuksessa on kuvattu tavoitetilat vuodelle 2035, kehityspolut sekä tarvittavat toimenpiteet vuosille 2024–2027 tavoitteisiin pääsemiseksi. Sopimukseen sisältyvät ne keskeisimmät ja vaikuttavimmat maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat toimet, jotka edellyttävät kuntien keskinäistä tai kuntien ja valtion yhteistyötä. Sopimuksen toteutumisen kannalta on tärkeää, että myös muut kuntien ja valtion kehittämistoimet tukevat sopimuksen tavoitteiden toteutumista.

Rahoituskokonaisuus

MAL-sopimuksessa on varattu Helsingin seudulle rahoitusta 308,5 milj. euroa, minkä lisäksi julkisen henkilöliikenteen palveluihin on varattu 18,8 milj. euroa. Kaikkiaan Helsingin seutua rahoitetaan siten 327,3 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi edellisen MAL-sopimuksen pohjalta on lähijunaliikenteen varikoiden suunnitteluun käytettävissä valtion avustusta vajaa 3 milj. euroa.

Valtio on neuvotteluissa pitänyt tärkeänä lähijunaliikenteen varikkokysymyksen ratkaisemista, raskaan liikenteen taukopaikkojen ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfran toteutusta sekä liikenteen digitalisaation edistämistä. Näihin ei varikoiden suunnittelurahoitusta lukuun ottamatta ole sopimuksessa esitetty rahoitusta.

Vertailuna edelliseen sopimuskierrökseen voidaan todeta, että Helsingin seudun MAL-sopimuksen 2020–2023 sisältämä liikenteen rahoitus oli 615,2 milj. euroa. Siten valtion rahoitus Helsingin seudulle lähes puolittuu nyt edelliskierrokseen verrattuna. Vuonna 2023 hyväksytyn MAL 2023 -suunnitelman mukainen valtion investointitarve Helsingin seudulle vuosille 2024–2027 olisi lähes miljardi euroa.

Asuntotuotanto, asuminen ja elinympäristön laatu

Kunnat sijoittavat uudesta asuntotuotannosta vähintään 95 % MAL 2023 -suunnitelmassa esitetuille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Valtio kohdentaa valtion tukemaa asuntotuotantoa MAL 2023 -suunnitelman maankäytön

ensisijaisille vyöhykkeille. Valtiolta ei kuitenkaan aiempien MAL-sopimusten tapaan tule rahallista tukea seudun asuntopolitiikan toteuttamiseen tai asuntotuotantotavoitteiden saavuttamiseen. Helsingin seudun kunnat huolehtivat, että asuntotuotantoon soveltuva asemakaavavaranto vastaa vähintään viiden vuoden asuntotuotantotarvetta.

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu keskimäärin 16 500 uutta asuntoa vuodessa. Asuntotuotantotavoitteen seurannassa otetaan huomioon kuntien toiminnasta riippumattomat tekijät mm. suhdannetilanne. Seudulle on arvioitu valmistuvan keskimäärin 10 000 asuntoa vuodessa vuosina 2024–2027.

Valmisteluryhmän ehdotus MAL-sopimukseksi 17.9.2024 on listatekstin liitteenä.

Valmistelija	Marianne Kaunio etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 042 1345
Esittelijä	Elinvoimajohtaja Mika Herpiö
Ehdotus	Elinvoimalautakunta esittää kunnanhallitukselle, että se päättäisi esittää edelleen kunnanvaltuustolle seuraavan päätöksen tekemistä asiaa koskien: Kunnanvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2024-2035.
Päätös	Elinvoimalautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että se päättäisi esittää edelleen kunnanvaltuustolle seuraavan päätöksen tekemistä asiaa koskien: Kunnanvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2024-2035.
Tiedoksi	